

Villa Hellebosch

zomernachtsessies

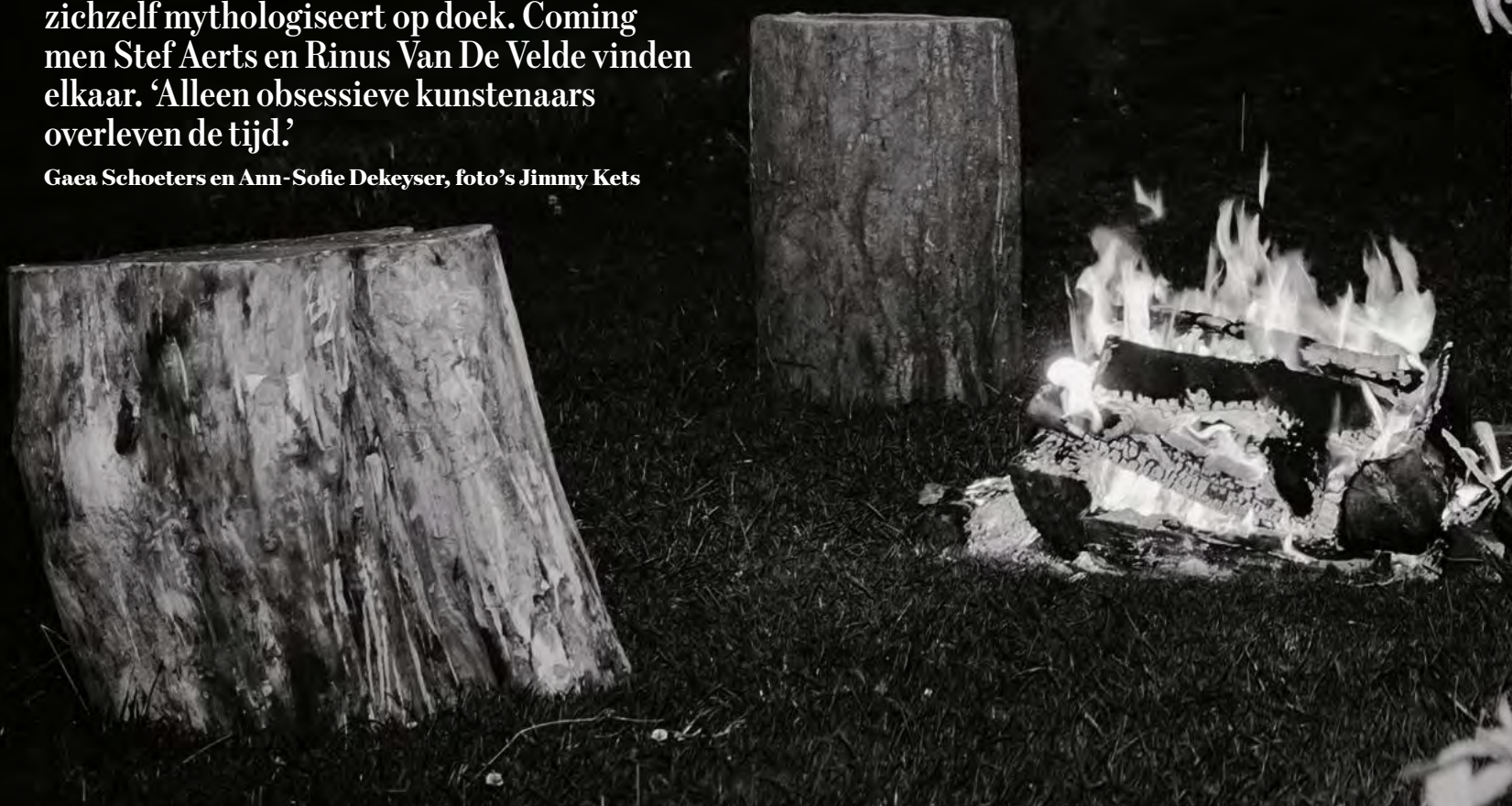
Een zomer lang trekken we ons elke week met twee gasten terug in de stilte van het Pajottenland. Verslag van aperitief tot ontbijt.

STEF AERTS EN RINUS VAN DE VELDE, WELGEMEEND

‘Tegen wie moeten wij nu fuck you zeggen?’

Allebei werken ze in een fictieve wereld. De theatermaker die op het podium verdwijnt achter zijn personages en de tekenaar die zichzelf mythologiseert op doek. Coming men Stef Aerts en Rinus Van De Velde vinden elkaar. ‘Alleen obsessieve kunstenaars overleven de tijd.’

Gaea Schoeters en Ann-Sofie Dekeyser, foto's Jimmy Kets

Nooit ontvingen we een jonger duo in Villa Hellebosch. Stef Aerts (26) en Rinus Van de Velde (30) worden geprezen om hun lef, rebellie, overgave. Maar het is met enige terughoudendheid dat ze hier zitten. 'Ik heb me echt naar hier moeten slepen', bekent Rinus. 'Het allerliefste zou ik nu in mijn stamrestaurant eten en daarna voortwerken. Ik weet wel dat ik morgen blij zal zijn dat ik ben gekomen, maar ik heb een soort angst gecreëerd voor alles wat buiten mijn atelier ligt. Ik ben alleen rustig als ik teken.'

Stef is net terug van de Berliner Festspiele, waar hij met zijn FC Bergman *Van den vos* speelde. Rinus trekt binnenkort ook naar Berlijn om er zijn solotentoonstelling op te bouwen. 'Toeren zoals jij zou ik echt niet kunnen. Om mezelf te kalmeren bekijk ik foto's van de stad. Zodat ik zie dat het daar normaal is, dat een boom daar ook groen is en bladeren heeft.'

Aerts en Van De Velde zijn de *coming stars*. Een vast contract bij het Toneelhuis, straks een film draaien met Matthias Schoenaerts of exposities in L.A. en Japan en 40.000 euro krijgen voor een van zijn monumentale tekeningen – de twee blijven er zeer rustig onder. Nuchter ook.

Mogen de bubbels open? Stef wil het voorlopig bij water houden, Rinus verkiest appelsap. 'Ik ben een slechte drinker. Na twee glazen moet ik mijn bed in.' We hadden ons iets meer rock-'n-roll voorgesteld. Klopt het cliché dan niet van acteurs die zich overgeven aan drank en drugs? En groupies? 'Dat laatste gaat voor mij niet op, mijn vrouw (*Marie Vinck, red.*) is er altijd bij. Maar FC Bergman is wel een bende cafégangsters. Zalig om de controle los te laten. Maar niet vanavond. Ik heb ooit eens een heel gezellig interview gegeven en daar heb ik mijn lessen uit getrokken. Zeg, zijn we eigenlijk al bezig?'

Ah, wat heet bezig.

'Ja, dat is dus gevaarlijk hé.'

De twee ontmoetten elkaar voor het eerst enkele weken terug in het atelier van Rinus. Op een zelfgebouwde tribune om naar het voetbal te kijken. Maar in de opgefokte sfeer van het WK was geen plaats voor een diepgaand gesprek. Nochtans zijn de generatiegenoten geïntrigeerd door elkaar. 'Iedereen vertelde me dat FC Bergman dé mannen zijn die eraan

komen', vertelt Rinus. 'Ik moet toegeven dat ik naar een voorstelling van jullie ben gaan kijken met het idee: we zullen wel eens zien of die hype klopt. Om dan toe te geven: ja, dat zijn dé mannen. Ongelooflijk vind ik die filmische settings van jullie. Die beelden.'

STEF: 'Toen ik door je atelier wandelde, voelden jouw decors heel vertrouwd aan. Wat ben jij van plan met die enorme rots?'

RINUS: 'Ik bouw sets waarin ik mezelf laat fotograferen. Op basis van die foto's teken ik. Eerst zag ik mezelf als een spilfiguur uit de kunstgeschiedenis, aan wie bekende kunstenaars uit de 20ste eeuw advies kwamen vragen. Maar dat vond ik toch misschien

Rinus:
'Neem Michaël Borremans, een goede schilder. Maar in mijn eigen werk zou ik het moeilijk hebben met al dat mysterie dat nooit benoemd wordt'

Stef:
'Voor mij gaat Borremans meer over herkenbaarheid dan over vervreemding. Alsof het een herinnering is aan iets wat ik nooit heb meegemaakt'

Rinus:
'Neem nu die rode en groene hand van hem. Waarom zijn die rood en groen?'

te pretentieus. Dus nu woon ik gewoon op die rots. James Lee Byars en zo komen niet meer af. Ik zie wel mensen, maar dat zijn hallucinaties omdat ik daar al te lang alleen zit. Alles waar ik in het echte leven bang voor ben, gebeurt daar. Maar ik bedenk het hele verhaal niet op voorhand, dat komt pas na de beelden. Terwijl dat bij theater omgekeerd is.'

STEF: 'Niet bij ons. We tonen eerder een staat van zijn van iemand. Het verhaal is nooit de hoofdzaak. Integendeel. En dan nog heb ik er last van. Ik ben heel jaloers op beeldende kunst of dans, omdat dat kan voorbijgaan aan het narratieve. Ik zou het fantastisch vinden als ons theater puur compositie wordt, zonder verhaal. Maar het publiek wordt daar lastig van.'

Een paradox. De theatermaker die de verhalen wil afwerpen, stuit op de beeldend kunstenaar die vindt dat het beeld *an sich* geen betekenis heeft.

RINUS: 'Ik wantrouw beelden; ze kunnen te veel betekenissen in zich dragen. Op mijn werken staat altijd tekst. Veel mensen lezen dat niet of worden er opstandig van. Maar ik wil niet dat iemand losgelaten wordt in mijn tentoonstelling en van alles op mijn werk kan projecteren.'

Mag het publiek niet zijn eigen interpretatie hebben?

RINUS: 'Ik ben niet bezig met het publiek. Ik wil vooral geen beelden maken die ik zelf niet begrijp, die blijven zweven. Ze moeten een specifieke plek krijgen binnen de totaliteit van mijn werk. Daarom staan die teksten daarbij. Neem nu Michaël Borremans, een goede schilder. Maar in mijn eigen werk heb ik het daar moeilijk mee: een mysterie dat nooit benoemd wordt. Je kijkt ernaar en je voelt je vervreemd, zelf wil ik dat de dingen een plaats krijgen.'

STEF: 'Voor mij gaat Borremans meer over herkenbaarheid dan over vervreemding. Alsof het een herinnering is aan iets wat ik nooit heb meegemaakt. Een wereld die ik denk te kennen, maar nooit heb bewoond.'

RINUS: 'Neem nu die rode en groene hand van hem. De hele tijd stel ik mij de vraag waarom die rood en groen zijn. Ik heb het opgezocht, maar vind geen antwoord. Die onduidelijkheid verdraag ik niet in mijn werk. Op school heb ik altijd geleerd dat kunst autonoom is. Dat je naar een werk moet kijken en het allemaal maar moet zien. Maar dan herleid je kunst

tot een rebus die je moet kraken. Daarvoor moet je de code kennen: de biografie van de kunstenaar lezen, zijn oeuvre kennen, het kunnen plaatsen binnen de kunstgeschiedenis.'

Moeten jullie ook niet revolteren tegen jullie voorgangers?

STEF: 'Vadermoord in de kunst is passé. Ik ben heel jaloers op de Vlaamse golf in het theater van de jaren 80, met Stan, De Koe en Jan Decorte. Die mannen zetten zich af tegen het toenmalige theaterbestel. Er was toen veel om

tegen te revolteren: al die Shakespeare met speren en in pofbroeken. Maar nu wordt er veel goed theater gemaakt. Tegen wie moeten wij nu *fuck you* zeggen?'

RINUS: 'Sinds het modernisme zijn er geen grote stromingen meer. Het postmodernisme is totaal versplinterd. Moeilijk om je daartegen af te zetten.'

STEF: 'FC Bergman is gestart als een kleine revolve tegen onze tekstgerichte opleiding. Ons eerste voorstellingske focuste op beelden.

Stef:

'Ons eerste voorstellingske focuste op beelden. Dat is de grootste opstand die we ooit gevoerd hebben, tegen de mensen die ons tekstgericht hebben opgeleid. Ze vonden het nog goed ook'

Rinus:

'Auw, *fuck*'

Stef:

'Erger kan je als kunstenaar niet meemaken'

Dat is de grootste opstand die we ooit gevoerd hebben, tegen de mensen die ons hebben opgeleid. Ze vonden het nog goed ook.'

RINUS: 'Auw, *fuck*'

STEF: 'Erger kan je als kunstenaar niet meemaken.'

'Soms hebben we ook ongewild rel geschopt. In *Wandelen op de Champs-Élysées* neukte Matteo Simoni een levende kip, trok zich af met een muis in zijn mond en probeerde een paling in zijn kont te steken. Tophumor vond ik die beestenneuker: heel onschuldig en sketchachtig. Die paling was trouwens dood, die kip werd niet echt gepakt en die muis had al in engere spelonken gezeten. Maar in Nederland kregen we een proces aan ons broek. Mensen wachtten ons op na de voorstelling en riepen dat we walgelijk waren. Dat was leuk.'

RINUS: 'Dat vind jij aangenaam?'

STEF: 'Ja, eigenlijk wel. Ik hou ervan als mensen gebruuskeerd zijn, al is dat natuurlijk nooit een doel op zich. Veel acteurs vonden *Van den vos* ook niet goed. Omdat in dat stuk de acteur niet meer centraal staat. Dan zijn we wellicht toch ergens naartoe aan het gaan, ook al voelt het niet als een bewuste revolve. Ik vind het fijn dat acteurs niet meer staan te blinken, maar onderdeel zijn van een vorm. Ze zullen het niet graag horen, maar ik vind dat je als acteur het werk van iemand anders moet kunnen zijn.'

Tekeningen zijn meestal louter voorstudies voor schilderijen. Is jouw keuze voor houtskool een statement?

RINUS: 'Ik wil tekenen als kunstvorm

»

bestaansrecht geven, ja, het is even waardevol als schilderen. Je zou kunnen zeggen dat ik ermee begonnen ben vanuit een zwaktebod. Zodra je probeert te schilderen, merk je, shit, dat lijkt wel een slechte Ensor. Veeg je de verf weg, zie je een Richter tevoorschijn komen. Al die mannen kijken over je schouder mee. Dat heb je met tekenen niet. Dat is vrij. Probeer maar eens te schilderen met Van Eyck in je nek.'

Julie vertrekken allebei vanuit een verzonnen wereld. Een poging om je dromen vorm te geven? Of is je eigen leven gewoon niet interessant genoeg?

RINUS: 'Toen ik net was afgestudeerd, werd ik uitgenodigd voor een tentoonstelling in het SMAK. Mijn eerste gedachte was: shit, wat nu? Ik kan toch niet tekenen wat ik straks ga eten? De enige uitweg was iets verzinnen. Dus bedacht ik een alter ego: William Crowder, een modernistische kunstenaar. Dat was een drievoudige ontsnapping: aan mezelf, aan het debuten – Crowder had al een heel oeuvre waar ik op kon voortbouwen – en aan de tijd waarin we leven. Ik hoefde alleen nog te bedenken hoe ik in zijn tijd zou getekend hebben. Of ik stelde me voor dat ik een Russische futurist was, een vriend van Majakovski, om me vervolgens af te vragen of ik zijn vrouw zou hebben afgepakt.'

Vertelt het werk van FC Bergman ons iets over Stef Aerts?

STEF: 'Zo weinig mogelijk. Maar natuurlijk vertrek je vanuit jezelf en wat je bezighoudt. Al onze stukken gaan over spartelende mensen die grip proberen te krijgen op de wereld, zich daarin verslikken, vallen en tegen beter weten in weer opstaan, omdat ze tegelijkertijd een naïef geloof koesteren in de maakbaarheid van het leven. In die zin lijken ze op ons, alleen zijn ze naïefer.'

Je lijkt me nochtans een gelukkige jongen? Die het nog gemaakt heeft ook.

STEF: 'Ik heb nu eenmaal aanleg voor melancholie. Ik leef in permanente en bijwijlen zelfs puberale onvrede met de wereld, en vooral met mezelf. En dat is bij de meeste Bergmannen zo.'

Ontstaat je fictieve wereld uit die onvrede? Stelt het gerust daar god te spelen?

STEF: 'Zeg, er wordt hier wel naar de kern gegaan, hé. Als ik op zulke vragen een fatsoenlijk antwoord had, zou ik niet meer het

Stef:
'In Wandelen op de Champs-Élysées neukte Matteo Simoni een levende kip, trok zich af met een muis in zijn mond en probeerde een paling in zijn kont te steken. Tophumor'

werk maken dat ik maak. Rinus, ik vind dat jij daar verstandige antwoorden op geeft.'

RINUS: 'Misschien steek ik al mijn angsten en destructieve verlangens wel in mijn werk, zodat ik er niets echt mee moet doen. Mijn beeld van een kunstenaar is bepaald door *Basquiat*, een film van Julian Schnabel. Ik zag die als 16-jarige en dacht: dat is het dus, heroïne spuiten en wilde schilderijen maken. Misschien ben ik daarom wel kunst gaan studeren, om zo'n gast te worden. Maar ik heb daar nul komma nul aanleg voor. Ik heb mezelf als kunstenaar altijd gewantrouwd omdat ik uit een normaal, gelukkig gezin kom: zelfs mijn ouders zijn nog samen. Die fictionele wereld was de oplossing. Ik kon gewoon doen alsof ik een junk was. Of iemand die in de jungle een zeldzame plant ontdekt. Dan is het verlangen toch een beetje ingelost, maar je moet niet echt naar Afrika, waar je malaria opscharrelt en het vol slangen zit.'

STEF: 'Heb jij malaria gehad?'

RINUS: (*knikt heftig*) 'Toen ik met Oscar (*Rinus' goede vriend en acteur Oscar Van Rompay, red.*) in Afrika was. Enfin, hij gelooft het niet en zegt dat het mijn hypochondrie is, maar toch. Als het kon, zou ik die reis ongedaan maken. Ik heb niets van die plek begrepen door daar te zijn, ik had veel meer kunnen leren door er een boek over te lezen. Ja, ik weet nu hoe het daar ruikt.'

STEF: 'Dat is toch bijzonder? Ik herinner me nog goed de eerste keer dat ik op een ander continent was, de drukkende lucht, de geur, de hitte. Dat kan je toch niet uitleggen aan iemand die daar nooit is geweest.'

RINUS: 'Ik weet niet of ik zulke dingen wel

wil voelen. Onwetendheid heeft ook iets, misschien is wat je je inbeeldt, wel beter dan de werkelijkheid.'

STEF: 'Ik ben ooit met Matteo in Mali geweest. Prachtig land, maar extreem arm. Ik vond dat zo heftig dat ik beslist heb zulke reizen niet meer te doen. Of alleszins niet zonder dat ik er daadwerkelijk iets te zoeken heb. Maar ik reis wel altijd in de hoop dat zo'n land iets met mij doet, en dat deed het absoluut. Daar heb jij geen behoefte aan, hé, dat iets met je doet?'

RINUS: 'Exact. Daarom hou ik ook niet van drank en drugs. Ik heb er een hekel aan als er dingen met mij gebeuren waar ik geen controle over heb. Ver doorgedreven zou ik het liefst in een plastic bak in een steriele omgeving zitten nadenken over de dingen.'

Huilen boven de pispot

Hij vist nog een sigaret uit zijn pakje, de zoveelste vanavond, en laat ze tussen zijn lange, dunne vingers ondersteboven bungelen. Telkens dezelfde rituele beweging voor hij er een aansteekt. Het witte papier steekt fel af tegen de houtskoolsporen onder zijn nagels.

RINUS: 'Ik heb echt het meest aan iets dat ik begrijp. Wat geeft jou het meeste genot? Iets wat je voelt, of iets rationeels?'

STEF: 'Ik voel toch liever.'

Stef grijpt de aansteker. De twee jonge hoofden hullen zich in rook.

STEF: 'Dus jij hebt een constant verlangen om dingen te begrijpen?'

Rinus knikt heftig.

STEF: 'Dat heb ik echt niet. Ik begrijp heel veel niet, en ik vind dat best zo.'

Moet kunst dan ook begrepen worden, of mag die gewoon boulevardiseren?

RINUS: 'Ik geloof niet in emotie in kunst. Naar kunst kijken heeft mij nog nooit emotioneel geraakt. Kunst geeft je genot, omdat je het kan plaatsen in het grotere verhaal van de kunstgeschiedenis. Je kijkt naar die pispot van Duchamp en je voelt iets van dat aura omdat je weet hoe belangrijk die geweest is. Maar ik barst niet in tranen uit boven dat urinoir. Ooit zei een meisje dat ze gehuild had op mijn tentoonstelling. Dat vind ik onbegrijpelijk.'

STEF: 'Allez jong! Dat is toch het allerschoonste compliment? Als wij iets proberen met onze voorstellingen, is het ontroeren. Ik hoop dat

Rinus:

‘Kunst is voor mij geen passie. Dat woord is veel te lief, dat is voor liefhebbers. Ik noem het bewust een obsessie omdat het een heel vies kantje heeft’

we mensen naar de strot grijpen. Wij proberen ons publiek zachtjes dood te kloppen. Maar zachtjes hé. Als je ze gewoon keihard in het gezicht slaat en verpletterd achterlaat, is er geen communicatie. Dat vind ik trouwens degoutant.’

RINUS: ‘Daar heb je het weer: het publiek. Ik moet daar niet mee bezig zijn, of ik ze zacht of hard wil doodkloppen. Ik heb geen publiek. Mijn kunst vertrekt vanuit iets superindividualistisch; ik wil alleen maar dat die fictieve wereld zich steeds verder uitbreidt, allesomvattend wordt. Dat is zo schoon aan het oeuvre van Henry Darger: belachelijk groot en compleet uitgewerkt.’

Maar niemand heeft het gezien voor hij stierf. Het is per ongeluk ontdekt. Is bekeken worden geen onderdeel van het werk?

RINUS: ‘In theater wel. Als niemand komt kijken, is er geen stuk. Bij beeldende kunst werkt dat anders. Neem nu die Ensor die in L.A. hangt: ik heb die nooit gezien, maar ik weet dat die bestaat en dat is genoeg.’

STEF: ‘Dus jij vindt het geen probleem als je een werk maakt dat niemand ooit ziet? Stel: jij maakt een tekening, die rechtstreeks van je atelier naar het Moma gaat en daar in een kluis belandt. Volstaat dat?’

RINUS: ‘Iemand moet het ooit wel zien.’

STEF: *(triomfantelijk)* ‘Aha!’

RINUS: ‘Hoewel. Ik zal eens iets strafs zeggen: als er één foto van zou bestaan, dan is dat voor mij genoeg. Dan bestaat dat werk.’

Een foto is even waardevol als het werk zelf?

RINUS: ‘Ik denk van wel. Er zijn zelfs verzamelaars die puur op jpeg kopen. De aanwezigheid van een werk wordt vaak overschat. Dat is zoals naar de plek gaan waar Kennedy vermoord is: je kan beter naar de beelden van de moord kijken.’

Kan kunst de wereld redden? En moet ze dat proberen?

RINUS: ‘Dat geloof ik niet. Ik denk niet dat kunst op korte termijn wat dan ook kan veranderen. Daarvoor bereik je te weinig mensen. Stel dat ik politiek werk zou maken, of tekeningen tegen de N-VA: hoeveel impact zou dat hebben?’

STEF: ‘Daarin volg ik Rinus. Al kan kunst je wel aan het denken zetten. Maar voor mij zou >>

het heel geforceerd aanvoelen om politiek geëngageerd theater te maken. Ik ben geen barricadespringer.'

Sta jij dan nergens voor?

STEF: 'Politiek? Nee. Als FC Bergman al een boodschap heeft, dan is die heel naïef en onnozel. Wij willen met onze voorstellingen mensen ontroeren en troosten, supersimpel. Meer moet theater ook niet doen. Theater moet niets. Theater moet echt niets.'

Hoe groot is jullie politieke engagement buiten je werk?

STEF: 'Ik ben een vrij apolitieke mens.'

RINUS: 'Ik ben al sinds ik mag stemmen bij de verliezers. Dat is angstaanjagend als je de dag nadien buitenkomt en beseft dat je tot een minderheid behoort. Als je 15 jaar lang verliest, denk je: of er is iets mis met de democratie of met mij. Misschien voelt onze generatie zich daardoor zo machteloos.'

STEF: 'Blijkbaar wint een heel groot deel van onze generatie wel.'

RINUS: 'Op mijn WK-tribune zitten alleen verliezers.'

STEF: 'Daar schrik ik altijd van. Dat ik in zo'n linkse bubbel leef. Ik ken bijna niemand die openlijk rechts is. En als ik toch zo iemand spreek, denk ik de hele tijd: zien jullie het nu niet? Maar ik vind mezelf niet onderlegd genoeg om er een stelling over in te nemen.'

Nochtans zijn jullie de intellectuele bovenklasse van nu.

RINUS: 'Bij de stemtest zou ik op zowat alle vragen moeten antwoorden 'ik weet het niet.' Dat is het eerlijkst, want het is allemaal veel te technisch geworden.'

STEF: 'Rechts neemt punten over van andere partijen waardoor het allemaal diffuus wordt. Politiek is één grote boobytrap. Als je daar niet echt mee bezig bent, is het moeilijk om de valkuilen te detecteren. Veel jonge mensen zien door de bomen het bos'

Dienen drang

Ongezien is de avond de nacht ingegleden; appelsap en water hebben plaatsgemaakt voor koffie. Stef waagt zich toch aan een glas wijn. 'Eéntje.' Even ongezien is de onvoorwaardelijkheid het gesprek binnengeslopen. 'Alleen obsessieve kunstenaars overleven de tijd', poneert Rinus. Een beetje kunstenaar zijn is geen optie. Het is alles of niets.

Stef:
'Een relatie aangaan
is ook een daad van
compleet onnozele
absurditeit. Maar net
in die onzinnigheid zit
de schoonheid'

'Kunst haalt haar bestaansrecht uit obsessie. Kijk naar Fred Sandback, die zijn hele leven minimale structuren heeft gemaakt uit draadjes wol, en daar zo hard in geloofde dat het geen onzin meer kon zijn. Hoe zinloos het ook lijkt.'

'Met dat besef sta ik vaak in mijn atelier: dat tekenen het meest onzinnige is wat je kan doen. Niemand zit te wachten op een jonge kunstenaar. Zelfs niet op kunst in het algemeen. Ik kan me perfect inbeelden dat kunst niet zou bestaan.'

STEF: 'Dat is zoals liefde. Een relatie aangaan is ook een daad van compleet onnozele absurditeit. Maar net in die onzinnigheid zit de schoonheid.'

Maar je gaat er wel in mee: in 'jij bent de enige voor altijd'?

STEF: 'Ja, je doet dat hé. Liefde is constructie.'

Niet alleen het trouw zijn, maar de hele liefde?

STEF: 'Ja, iemand graag zien is ook constructie. Tegen de sterren op tegen mekaar blijven liegen en verhaaltjes vertellen omdat je de ander graag ziet.'

RINUS: 'Ha, dan zijn we weer bij de schoonheid van de leugen. Ik zeg elke dag tegen mijn vriendin: ik zie u ongelooflijk graag. De ene dag is het wat meer of minder waar dan de andere. Als je de constructie die liefde is, heel goed kunt spelen, is het zo schoon.'

Hoe organiseren jullie die constructie? Valt de passie voor het werk te combineren met de passie voor een vrouw?

RINUS: 'Kunst is voor mij geen passie. Dat woord is veel te lief, dat is voor liefhebbers. Ik noem het bewust een obsessie omdat het een heel vies kantje heeft. Het kan je echt kapotmaken en vervreemden van de wereld. Zoals Bobby Fischer, die het verschil niet meer zag tussen schaken en realiteit, en compleet paranoïde werd. Ook ik kan mijn werk niet afzetten. Ik heb lang gedacht dat ik moest samen zijn met iemand die ook zo leeft. Een kunstenaar. Maar dat werkte niet. Mocht ik met een evenbeeld van mezelf samen zijn, dan was er geen relatie meer. Dan ben je hooguit vrienden die af en toe eens naar elkaars werk kijken. Nu ben ik eindelijk goed samen met Joyce, we kenden elkaar al zeven jaar voor onze relatie. Ze weet hoe het is met mij. Ze laat het toe en is er oké mee.'

STEF: 'Ik herken me heel hard in dat obsessionele. Maar ik vind het wel problematisch. Het houdt nooit op. Zelfs niet op de heftigste momenten. Dan zit er iemand voor me te huilen en denk ik: is dit bruikbaar? Die gebaren, misschien een zin? Pervers.'

RINUS: 'Je moet op zoek naar een manier om dat uit te schakelen. Ik heb tennis gevonden.'

En seks? Kunnen jullie daarmee niet je hoofd uitschakelen?

RINUS: 'Dat loslaten en dat pure lijfelijke schrikken me af. Ik denk dat ik mijn libido in mijn werk stop. Er zijn weinig dingen die me zoveel genot kunnen geven als tekenen.'

Op een van je werken staat: 'sex is highly overrated'.

STEF: 'Vind je dat echt?'

COURTESY TIM VAN LAERE GALLERY, ANTWERP

Rinus Van de Velde: 'Ik bouw sets waarin ik mezelf laat fotograferen. Op basis van die foto's teken ik.'

RINUS: 'Het staat op een tekening, dus het is niet per se waar. Maar eigenlijk sta ik daar wel achter.'

STEF: 'Ik heb wel graag seks. Niet dat het altijd super is, maar toch kan het niet genoeg geprezen worden.'

RINUS: 'Er wordt te vaak gedacht dat het de drijvende kracht achter alles is.'

STEF: 'Het brengt wel onrust teweeg. De periode voor ik seksueel actief was, was ik een veel rustigere mens. Het is een vreemde drang waar je moet mee zien om te gaan.'

RINUS: 'Heb jij echt zo'n drang, ja?'

Stefs mond zwijgt even, zijn ogen spreken. Voluit.

STEF: 'Goh, mannen, *dienen drang!*' (lacht)

RINUS: 'Straks krijg ik spijt dat ik dat gezegd heb. Het is pijnlijk om seks te minimaliseren. Van ons wordt verwacht dat we twee viriele mannen zijn. Zeggen: ik voel bijna nooit een seksuele drang, dat zou choquerend zijn. Dat is toch een rare evolutie. Dat onze ouders gevochten hebben voor de seksuele vrijheid en ik nu bang moet zijn om te zeggen: als er seks is, is het leuk, maar ik heb er moeite mee.'

STEF: 'Aseksualiteit is het nieuwe taboe.'

RINUS: 'Ja, terwijl ik denk dat veel mensen daar last van hebben. Ik hoor er veel van onze generatie die daar totaal mee gewrongen zitten.'

STEF: 'Echt?!'

RINUS: 'Als je drie dagen geen seks hebt gehad, is het al bijna een schande. Terwijl het niet

problematisch hoeft te zijn als je maar één keer om de maand... zolang je daar allebei oké mee bent. Dat lijkt me veel realistischer dan de statistieken dat elke Belg om de drie, vier dagen seks heeft. Maar ja, bij acteurs is dat iets raars. Jullie zijn sowieso driftiger, experimenteren meer.'

STEF: 'Ik dacht dat dat overal zo was. Daar schrik ik nu van. Ik dacht dat alleen de generatie van onze ouders daar problemen mee had.'

RINUS: 'Nee hoor. Een lange relatie hebben en de seks boeiend houden is het allermoeilijkste wat er is. Ik kan me inbeelden dat er een tijd komt dat je het niet meer doet, dat het niet meer hoeft. Singles die als een gek naar De Pallieter lopen als ze een week geen seks hebben gehad in de hoop daar iemand

op te scharrelen, dat snap ik niet. Dan is masturberen een goed lapmiddel. Het houdt je kalm en je hoeft niet op café.'

Je kan rustig in je atelier blijven.

RINUS: 'Ik masturbeer niet in mijn atelier. Dat is een regel.' (lacht)

STEF: 'Maar dus, jij tennist. Raad je mij dat aan?'

Stef praat niet graag over seks. Voelt hij daarbij meer schroom dan wanneer hij op een podium voor publiek masturbeert?

'Ik vind het moeilijk om openlijk over relaties te praten omdat Marie ook een publiek figuur is. Als ik iets over seks zeg, stellen mensen zich meteen voor hoe dat eruit ziet.'

Niveau dankzij Marie

Maar het is niet enkel dat. De volgende dag zal hij zeggen dat hij zich telkens weer afvraagt of een acteur/theatermaker wel interviews moet geven. 'Ik ben niet interessant als informatie voor mijn werk. Ik ben bang dat mensen mijn werk dan te smal bekijken, dat hun interpretatie te veel bepaald wordt door wie ik ben. Dat zou het theater niet ten goede komen.'

Nog een reden waarom hij door een filter praat: 'Ik wil niet voor Marie spreken. En Bergman bestaat uit zes mensen. Ik kan niet in hun naam praten. Er zijn wel dingen die ik zou willen zeggen, maar dan komen er botsingen.' De voorzichtigheid staat in schril contrast met »

Rinus:
'Ik masturbeer niet
in mijn atelier.
Dat is een regel'

Stef:
'Maar dus, jij tennist.
Raad je mij dat aan?'

de gulheid waarmee Stef zich op het podium gooit. 'Hmm. Ik moet toch toegeven dat ik tijdens *Terminator Trilogie*, terwijl ik me minutenlang aan het aftrekken was, dacht: ocharme mijn ouders, die in de zaal zitten.'

Wat opvalt in jullie beider werk: er zijn zo weinig vrouwen.

STEF: 'Jullie weten van niks. (*lacht*) Is dat zo? Oké, bij ons bestaat de creatieve kern uit vijf mannen en één vrouw. Maar, ah, de costumière is ook een vrouw.'

RINUS: 'Zo fout.'

STEF: 'En de productieleidster, een heel taaie job. Euh, wat is de vraag eigenlijk?'

Of FC Bergman echt zo'n jongensclub is.

STEF: 'Dat is deels zo, maar de vrouw die erbij is, is van ongelooflijk belang. Marie houdt het niveau erin. De momenten dat ze er niet bij is, verzanden we in onderbroekenlol. Ze is een ongelooflijk strenge vrouw.'

Dus de vrouw is jullie kwaliteitsgarantie.

En Rinus tekent enkel mannen.

RINUS: 'Voor mijn nieuwe tentoonstelling heb ik mijn vriendin getekend. Enfin, wel met een masker op van mij. Vrouwen tekenen is gewoon moeilijker. Maar eigenlijk is dat een klef antwoord. Eerlijk: ik weet het eigenlijk niet. Ik teken gewoon mijn vrienden, en dat zijn mannen.'

Allemaal?

RINUS: 'Zo'n puur vriendschappelijke relatie met een vrouw, ik denk niet dat het echt kan. Ik heb dat alleen met de vriendin van Koen, mijn tekstschrijver. Wij kunnen zo dicht bij elkaar zijn omdat Koen daar tussen zit en we veel respect hebben voor hem. Maar anders komt daar sowieso seksuele spanning bij of word ik heel snel verliefd en denk: dit moet mijn vrouw worden.'

Is die spanning altijd schadelijk voor de vriendschap?

RINUS: 'Ja, je begint dingen te verlangen die niet passen binnen een vriendschap. Er is een dunne lijn tussen relatie en vriendschap, maar er is nog wel een lijn. Toch?'

STEF: 'Mij moet je niet vragen waar de grens ligt tussen vriendschap en een liefde. Ik heb daar een probleem mee. Al mijn lieven waren eerst mijn vriendinnen.'

RINUS: 'Die lijn is ook constructie. Je woont samen, slaapt in hetzelfde bed, wordt samen wakker. Je spreekt dat gewoon af. Een vriend is

Stef:
'Mij moet je niet vragen waar de grens ligt tussen vriendschap en een liefde. Al mijn lieven waren eerst mijn vriendinnen'

Rinus:
'Een vriend is in principe hetzelfde als een lief, maar je maakt er een andere deal mee'

Stef:
'Behalve dat dat een gast is hé'

in principe hetzelfde als een lief, maar je maakt er een andere deal mee.'

STEF: 'Behalve dat dat een gast is hé.'

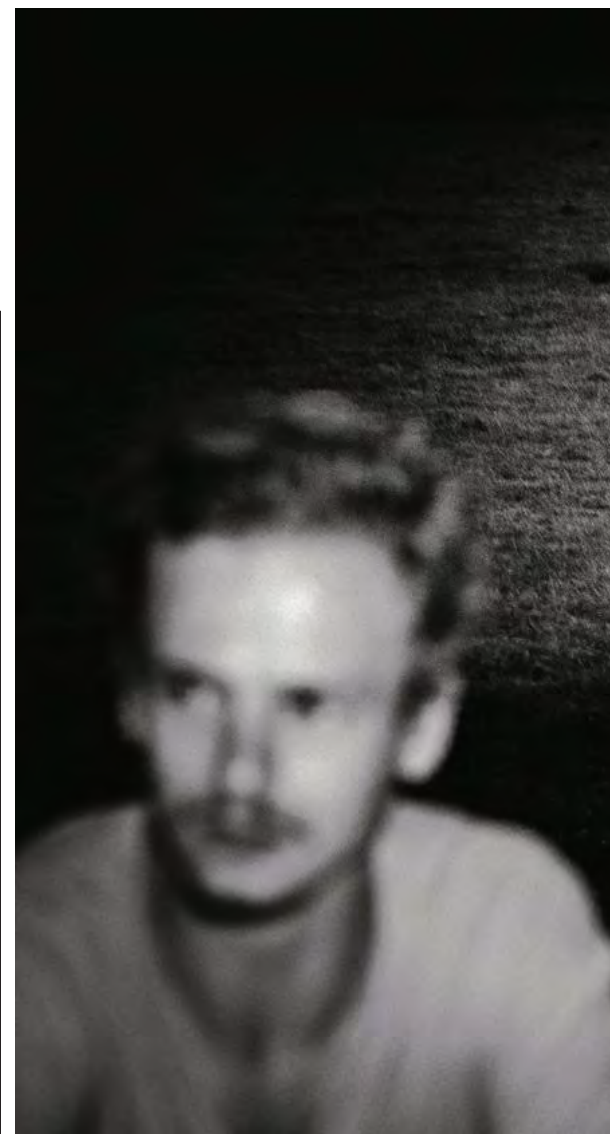
'Doe nooit zaken met vrienden.' Het is een volkswijsheid waar jullie je voeten aan vegen.

RINUS: 'Wat een trieste regel is dat? Ik werk alleen maar met vrienden. Wat moet ik anders doen? Een bedrijf oprichten met een prikklok? Ik werkte vroeger helemaal alleen, maar ik werd zot van die eenzame tunnel. Op den duur verlies je elke band met de realiteit. Je begint te duizelen en krijgt waanbeelden. Nu denk ik: hoe meer volk in mijn atelier hoe beter.'

STEF: 'Bij mij zijn werk en vriendschap tot in het extreme verbonden. Mijn partner is mijn collega. Een heel explosieve situatie. Maar dat maakt het zo intens.'

Raak je daar nooit door bevangen?

STEF: 'Dat is mijn ultieme paradox: zowel in het werk als in het leven kan ik niet alleen zijn en tegelijk verdraag ik heel moeilijk mensen rond mij. Zo'n werkproces met Bergman, ik erger mij meer dan de helft van de tijd kapot.

Eigenlijk geloof ik niet in samenwerkingen, dat is om zever vragen.'

Maken de Bergmannen ruzie?

STEF: 'Almaar meer. Beleefd blijven gaat maar tot een bepaald punt. Je kent mekaar beter en wilt dingen uitgesproken zien. Pijnlijk confronterend. Theater is een product van jezelf, dat gaat altijd over jou. Dus elke kritiek komt hard aan. Het gaat er nu heel heftig aan toe. Ik maak me daar geen illusies over: er staat een houdbaarheidsdatum op ons. Rockbands splitten ook.'

Het kampvuur knettert, sterren schitteren aan de hemel, in de verte graast een konijn. Vrediger kan de nacht niet zijn. Toch heeft Rinus de laatste tien minuten meermaals de woorden angst, gevaarlijk en bedreigendgebruikt. Schuilt in de James Dean van de tekenkunst een bange jongen?

RINUS: 'Ik denk dat ik relatief bang ben ja, maar ik denk dat veel mensen dat zijn, maar er nooit over praten. Het is nog geen ziekte, ik kan nog functioneren. Het is eerder een

soort onbehagen, omdat ik controle wil houden. Daarom teken ik een wereld die heel gestructureerd is.'

Ben jij een angstige mens, Stef?

STEF: 'Heel erg. Ik kan me in dat opzicht volledig in Rinus vinden. Ik hou totaal niet van onvoorspelbaarheid. Dat je niet weet hoe je leven gaat uitdraaien en zo. Maar of theater een manier is om daar grip op te krijgen, betwijfel ik.'

Wat is je grootste angst als theatermaker?

STEF: 'Dat je niet langer avant-garde bent, maar gepasseerd. Want dat er een nieuwe generatie is opgestaan waarvan je het werk lelijk en onzinnig vind. Ik denk dat er zo theatermakers rondlopen, van de vorige generaties, die alles van nu platte nieuwlichterij vinden. Dat lijkt me het ergste: wakker worden en beseffen dat je er niet meer toe doet. Niet meer begrepen worden en niets meer begrijpen. Dat is leven in een wereld van totale lelijkheid.'

Elk cliché sneuvelt ooit. Precies op het afgesproken uur verschijnen beide kunstenaars

Stef: 'Ik maak me daar geen illusies over: er staat een houdbaarheidsdatum op FC Bergman. Rockbands splitten ook'

aan het ontbijt. En zoals dat hoort bij jonge goden, is de ambitie vandaag nog groter dan gisteren.

RINUS: 'We willen allemaal de grootste en de belangrijkste zijn. Iedereen wil in het Moma hangen. Kunst kan je niet bescheiden maken. Wij zijn allemaal gigantische ego's. In kunst moet je niet aan zelfrelativering doen.'

STEF: 'Daarmee maak je jezelf impotent. Uiteindelijk is dat toch het enige wat je hebt: jezelf en je ego.'

Wat als iemand dat ego tackelt? Hoe gaan jullie om met kritiek?

RINUS: 'Dat is altijd ambras. Ik heb de illusie dat ik geniaal ben nodig om elke ochtend in dat atelier te staan. Bovendien kan ik slecht tegen tijdverlies, dus als ik een week aan iets werk, en iemand dan direct zegt dat het niet goed is, word ik zot. Ik heb ooit een ongelooflijk slechte tekening gemaakt van twee handen die een steen vasthouden, zo slecht getekend dat het precies een enorme teelbal is. Daar lachen ze mij nog mee uit. Gelukkig is die nooit verkocht.'

Wat met slecht werk dat wel verkocht is?

RINUS: 'Wim Delvoye probeert al jaren zijn eerste werk terug te kopen, Tuymans zit soms met zijn rug naar eigen werk. Dat is de keerzijde van iets dat blijft bestaan: je wordt met je fouten geconfronteerd. Theater verdwijnt.'

STEF: 'Maar jij kan later nog herontdekt worden. Ik heb toch vaak het idee dat we nu niet begrepen worden. Dat mensen zeggen dat ons werk leeg is, vind ik het allereergste. Zelfs als ze, bij wijze van compliment, zeggen dat het "mooie beelden" zijn, voel ik me onrechtvaardig behandeld. Omdat ik daaronder versta: alleen maar mooie beelden.'

RINUS: 'Maar het zijn mooie beelden! Complimenten moet je aannemen.'

STEF: 'Allez dan, merci.'

En tegelijk is een compliment altijd te weinig. Omdat het maar woorden zijn, totaal niet recht evenredig met het labeur dat je in een stuk hebt gestoken. Ik wil eigenlijk gewoon dat mensen huilend in mijn armen vallen en niet gewoon zeggen dat het schoon was.'

Heb je ooit al bagger gemaakt?

STEF: 'Ja. Eén keer. Gelukkig hadden we toen nog geen groot publiek; dat stuk is stilletjes verdwenen in de annalen van de theatergeschiedenis.'

RINUS: 'Die teelbal ligt nog steeds in mijn atelier, die is zo slecht dat het grappig wordt. Misschien moet ik met iemand afspreken dat die hem laat verdwijnen als ik sterf. Zodat hij niet per ongeluk herontdekt wordt.'

*Villa Hellebosch is een plek in het Pajottenland waar in alle rust gewerkt en gedacht kan worden.
Info op www.hellebosch.com,
www.alexandracool.com*